

Odense Teater

Spillevende

ONKEL VANJA

AF ANTON TJEKHOV

SKOLEMATERIALE
2013/2014

SPILLEPERIODE 21. JANUAR - 11. FEBRUAR

ODENSE TEATER BYDER SKOLER VELKOMMEN I TEATRET

Hvert år kommer mange tusinde elever og deres lærere i Odense Teater, og det er vi meget glade for. Som underviser har du mulighed for at benytte dig af en lang række tilbud: Der er fyraftensarrangementer, rundvisninger, møder med skuespillere og meget mere. Nogle af tilbuddene er til dig selv, og andre til både dig og dine elever.

Få informationer direkte i din mailboks ved at tilmelde dig vores nyhedsmail for skoler på odenseteater.dk

FORBEREDELSE

Når du skal i teatret med dine elever, er der masser af muligheder for at bruge teaterbesøget i undervisningen.

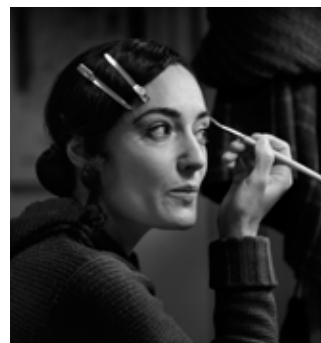
Brug for eksempel forestillingens temaer i undervisningen, spil et stykke af forestillingen selv, lav jeres egen scenografimodel, producer et program til forestillingen eller skriv en anmeldelse.

SKOLEMATERIALER

Til nogle af sæsonens forestillinger kan du finde et skolemateriale på vores hjemmeside.

SNEDRONNINGEN (Skolemateriale 15. juni)
PEER GYNT (Skolemateriale 1. august)
LOVE AND INFORMATION (Skolemateriale 15. oktober)
MANDEN UDEN FORTID (Skolemateriale 15. december)
ONKEL VANJA (Skolemateriale 15. januar)
Materialerne kan downloades som pdf.

SKOLEPRIS PÅ 80 KR.

Uddannelsesinstitutioner kan købe billetter med en særlig skolerabat. Prisen er 80 kr. fra mandag - torsdag til teatrets egne forestillinger (dog er prisen for musicalen DE TRE MUSKETERER 105 kr.)

Skolebilletter købes hos Odense Teaters billetkontor, otb@odenseteater.dk / tlf.: 66 12 00 52

REFUSION

Du har mulighed for at få refunderet en del af dine transportudgifter. I mange kommuner ydes der desuden billettilskud til skolers teateroplevelser. Kontakt din kommune for at høre nærmere.

Skoler i Odense kan få refunderet 50% af deres billetudgifter hos Odense Kommune.

Læs nærmere på odenseteater.dk > Skoler > Refusion

MØD EN SKUESPILLER

Mød en af skuespillerene før eller efter forestillingen. Hør om arbejdet med forestillingen og arbejdet som skuespiller. Mødet er tænkt som en dialog, så det er vigtigt at du og dine elever har forberedt spørgsmål. Det er en fordel at læse om stykket og eventuelt arbejdet med skolematerialet inden.

RUNDVISNINGER

Hvordan bliver et teaterstykke til? Hvem arbejder på et teater? Hvor prøver skuespillerne? Og hvem syr kostumerne? Kom med bag tæppet på Odense Teater. Rundvisninger er gratis, hvis I skal i teatret, ellers koster den 300 kr.

FYRAFTENSARRANGEMENTER

Vi vil gerne inspirere dig til at bruge teater i undervisningen. Det gør vi med tre fyraftensarrangementer i forbindelse med tre forpremierer i sæson 2013/2014.

- 1** Brug PEER GYNT i undervisningen
Onsdag 11. september, Odense Teater, Jernbanegade 21
fra kl. 15.00 - ca. 18.30 + forestilling kl. 19.00

ER AFHOLDT

 - Hør dramatiker Vivian Nielsen fortælle om arbejdet med at gendigte Henrik Ibsen.
 - Mød teateranmelder Anne Middelboe Christensen, der fortæller om arbejdet som anmelder og giver gode idéer til, hvordan du kan arbejde med anmeldelser i undervisningen.
 - Oplev hvordan en læseprøve foregår med instruktør Jens August Wille og scenograf Eilev Skinnarmo.
 - Kl. 19.00: Se PEER GYNT på Store Scene.
- 2** Brug SNEDRONNINGEN i undervisningen
Torsdag 3. oktober, Sukkerkøberiet, Jernbanegade 21
fra kl. 17.00 - ca. 19.00 + forestilling kl. 19.00

ER AFHOLDT

 - Hør om arbejdet med SNEDRONNINGEN og få idéer til, hvordan du kan arbejde med forestillingen.
 - Kl. 19.00: Se SNEDRONNINGEN i Sukkerkøberiet.
- 3** Se TJENER FOR TO HERRER og hør om sæson 2014/2015
Tirsdag 13. maj, Odense Teater, Jernbanegade 21
fra kl. 18.00 - ca. 18.30 + forestilling kl. 19.30

 - Præsentation af sæson 2014/2015.
 - Kl. 19.30: Se TJENER FOR TO HERRER på Store Scene.

Arrangementerne er gratis, men der er et begrænset antal pladser.

Læs mere om arrangementerne på odenseteater.dk under menupunktet SKOLER > Fyraftensarrangementer. Det er også her, du tilmelder dig.

LÆS MERE OG KONTAKT

Læs mere om skoler i teatret på odenseteater.dk > Skoler eller kontakt Line Hede Simonsen line@odenseteater.dk / tlf.: 63 13 92 53

INDHOLD

Side 7

1. HANDLINGEN

Side 8

2. ANTON TJEKHOV

Side 10

3. AT SÆTTE SPOR I VERDEN

Side 12

4. ET MENTALT RUM

Side 14

5. UDDRAG AF FORESTILLINGEN

Side 21

6. SKRIV EN ANMELDELSE

Side 22

7. PRAKTISK GUIDE TIL ODENSE TEATER

Skolematerialet er skrevet af

Peter Krogh- Sørensen (Skolekontakten)

Line Hede Simonsen (Odense Teater)

Odense Teaters Skolekontakt består af lærerrepræsentanter for forskellige områder indenfor skoler og gymnasiale uddannelser. Skolekontakten vejleder Odense Teater i arbejdet med skoler, uddannelsesinstitutioner og unge i teatret.

KÆRE UNDERVISER

I dette undervisningsmateriale kan du hente inspiration til dit arbejde med forestillingen ONKEL VANJA af Anton Tjehov.

Læs interviews med instruktør Jacob Schjødt og scenograf Martin Eriksson. De to interviews kan give gode idéer til, hvordan du kan forberede dine elever til forestillingen. Hvad kan være godt at lægge mærke til? Hvordan ser scenografien ud? Hvordan er spillestilen? Hvad er forestillingens fokus?

Der er desuden et afsnit om Anton Tjehov, samt forskellige uddrag fra forestillingen, der kan bruges i arbejdet med at beskrive karakterer og handling. Uddragene kan også anvendes til praktiske dramatiske øvelser. Vi håber, at du får glæde af materialet sammen med dine elever.

ONKEL VANJA spiller på Store Scene, Jernbanegade 21, 5000 Odense C
Spilleperiode: 21. januar - 11. februar
Priser: Skolepris på 80 kr. mandag - torsdag

MULIGHEDER FOR ARRANGEMENTER I FORBINDELSE MED JERES TEATERBESØG

MØD EN SKUESPILLER INDEN FORESTILLINGEN

Få en kort introduktion til stykket og det at gå i teatret ved én af de medvirkende i stykket før forestillingen.

Information og tilmelding hos kommunikationsmedarbejder
Line Hede Simonsen / tlf. 63 13 92 53 / line@odenseteater.dk

STJERNEARRANGEMENT

Tirsdag d. 3. februar kl. 17.30 - 18.30

Mød instruktør Jacob Schjødt og skuespiller Anders Gjellerup Koch og hør om arbejdet med en af teaterhistoriens helt store klassikere.

Tilmelding på www.odenseteater.dk under skoler eller på Odense Teaters Billetkontor 66120052 eller på otb@odenseteater.dk

RUNDVISNING

Se teatret bag kulisserne. Hvordan bliver et teaterstykke til? Hvem arbejder på et teater? Hvor prøver skuespillerne? Og hvem syr kostumerne?

Bestil en rundvisning på otb@odenseteater.dk eller på 66120052.

ONKEL VANJA

Af Anton Tjekhov

Isenesættelse og bearbejdelse

JACOB SCHJØDT

Oversættelse

NIELS BRUNSE

Scenografi, kostumer og video

MARTIN ERIKSSON

Lysdesign

JENS POULSEN

Lyddesign

TODD SARFARAZ

Medvirkende

KURT DREYER Aleksandr Vladimirovitj Serebrjakov, professor emiritus

NATALÍ VALLESPÍR SAND Jelena Andrejevna, professorens kone

MARIE NØRGAARD Sofja Alexandrovna (Sonja), professorens datter af første ægteskab

MARIA STENZ Marija Vasiljevna Vonitskaja, enke efter gehejmeråd, mor til professorens første kone.

ANDERS GJELLERUP KOCH Ivan Petrovitj Vonitskij (Vanja), Marijas søn.

CLAUS RIIS ØSTERGAARD Mikhail Lvovitj Astrov, læge

MADS NØRBY Ilja Iljitj Telegin, forarmet godsejer

LISBETH GAJHEDE Marina, gammel barnepige

Forestillingen varer ca. 2 timer og 50 minutter inkl. pause

1. HANDLINGEN

ONKEL VANJA er en rørende fortælling om umulig kærlighed, forspildte chancer og et brændende ønske om at sætte sit aftryk på verden. Med humor, genkendelighed og indsigt i menneskets natur stiller dette berømte drama det store spørgsmål: Hvad er meningen med livet?

Den midaldrende Vanja ligger søvnløs ved tanken om alle de chancer, han har forspildt: Han har aldrig fundet kærligheden, og han føler ikke, at han har fået sat sit aftryk på verden - ingen vil huske ham, når han dør! Sammen med sin niece Sonja bestyrer han familiens gods på landet. Men hverdagen er i opløsning, efter at Sonjas far, den pensionerede professor, er ankommet til godset med sin unge, smukke hustru Jelena. Vanja er voldsomt betaget af Jelena. Hun sværmer til gengæld for den charmerende huslæge Astrov, som også den undseelige Sonja er dybt forelsket i.

Desperationen stiger, og et voldsomt opgør truer. Fornemmelsen af aldrig rigtig at have levet breder sig på godset. Men muligheden for at gribe lykken findes: Det er nu eller aldrig!

2. ANTON TJEKHOV

Tjekhov blev født d. 29. januar 1860 og døde d. 15. juli 1904. Han blev født året før livegenskabets ophævelse og døde året før den første, mislykkede russiske revolution. Hans liv og arbejde kom til at udfolde sig imellem disse to vigtige historiske begivenheder, på tærsklen til vort århundrede. Det er en tid, der både er beskrevet som undergangens og optimismens.

Som Tjekhov træder frem i sit forfatterskab og i sine breve og notater virker han som en nøgtern, fordomsfri mand med en klar bevidsthed om den tid, han lever i, og hvor han selv er kommet fra. Hans far havde været livegen og var i 1841 blevet købt fri. Selv kom Tjekhov til at leve som en intellektuel i en borgerlig kultur i sin dobbelte egenskab af forfatter og læge. Han trivedes i den - og vidste, at dens dage var talte. Og fordi han selv var blevet en del af denne kultur, kunne han skildre den med humor, ømhed og overbærenhed

Tjekhov skitserer i et brev sin egen historie. Det er skrevet, da han var 29 år gammel.

Skriv en historie om en ung mand, søn af en livegen butiksmedhjælper, kordegn, skoleelev og student. Opdraget til at vise respekt for standspersoner, kysse præstens hånd og dyrke andres ideer - en ung mand som måtte takke for hvert stykke brød, som tit fik prygl, måtte gå til skolen i dårlige sko, kom i slagsmål, mishandlede dyr, var glad for et måltid mad hos sine velhavende slægtninge, som hyklede for Gud og mennesker uden grund - bare ud fra en følelse af sin egen ubetydelighed. Skriv om hvordan denne unge mand presser slaven ud af sig dråbe for dråbe, og hvordan han en dag vågner op og føler, at han ikke længere har slaveblod i sine årer, men ægte menneskeblod...

Tjekhofs bedstefar var livegen og sparede sammen til at købe sig selv og sine tre sønner fri - for 300 rubler pr. næse - da Tjekhofs far var 16 år. Denne fik sin egen købmandsbutik i havnebyen Taganrog ved Sortehavet. Her voksede Tjekhov op med fire brødre og en lillesøster, Masja, der kom til at spille en vigtig rolle i hans liv.

Da Tjekhov var 16 år, måtte faderen opgive købmandsbutikken og rejse til Moskva sammen med moderen og tre af børnene. Tjekhov blev alene tilbage for at gøre sin skolegang færdig. Han klarede sig selv på egen hånd i tre år. Efter studentereksamen sluttede han sig til familien i Moskva medbringende et stipendium til supplering af den fælles økonomi. Han begyndte at studere medicin og over-

tog lidt efter lidt den forsørgerrolle, som faderen opgav sammen med sin selvstændige virksomhed. Meget tyder på, at den unge Tjekhov har været et slags anker i familien - også som opdrager af sine søskende, især den ældre bror Nikolaj, smertensbarnet med den store maler-begavelse og en tilsvarende tørst.

OLGA KNIPPER

I foråret 1897 skriver Tjekhov:

"Lægerne har besluttet, at der er en tuberkulose på færde i mine lungespids, og de foreskriver en ændring i min levevis... De siger, at jeg skal bo på landet....Bortset fra lungerne fejler jeg ikke noget. Indtil nu har jeg kun drukket så meget, som jeg mente var godt for mig. Det viser sig nu, at jeg godt kunne have drukket mere. - Det er en skam!"

Tjekhov tog på rekreation et halvt år ved den franske Riviera. Derefter bosatte han sig i Jalta på Krim i det sydlige Rusland, hvor klimaet er mildt. Trods Tjekhofs svære sygdom, mistede han aldrig humøret og livsglæden.

I 1899 genså han skuespilleren Olga Knipper som Irina i "Mågen" på Kunstnerteatret i Moskva.

Det næste stykke, der blev opført i Moskva, hvor Olga Knipper var med, var Onkel Vanja.

Da Tjekhov ikke kunne være i Moskva, rejste hele ensemblet i stedet til det sydlige Rusland, hvor man i 2 uger gæstespillede i byen Sevastopol. Alle, der var med, beretter, at disse dage måske var de lykkeligste i Tjekhofs liv. Fra morgen til aften var der fyldt med mennesker i hans hus. Her mødtes skuespillere og kendte russiske forfattere. Denne begivenhed var stærkt stimulerende på Tjekhofs arbejdsiver.

25. maj 1901 gifter Tjekhov sig med Olga Knipper. Det foregår i al hemmelighed i Moskva.

Tjekhov skriver til Olga Knipper: *"Jeg ved ikke hvorfor, men jeg er forskrækkelig ræd for bryllup og gratulation og champagne, som man skal holde i hånden samtidig med, at man skal smile".*

Frierier og bryllupsfester havde jo også altid forekommet Tjekhov for komiske optakter til at træde ind i hverdagslivets store banalitet, som ægteskabet udgør for de fleste.

DE SIDSTE ÅR

Se på jer selv, hvor dårligt og kedeligt I lever!... Hovedsagen er, at folk indser det, og når de har indset det, er jeg sikker på, at de vil sørge for at få et andet og bedre liv.

Tjekhov, 1902

29. jan. 1904 på Tjekhovs fødselsdag havde "Kirsebærhaven" premiere i Moskva. Tjekhov havde af lægerne fået lov at tilbringe vinteren i Moskva. Hans kone, Olga Knipper fortæller:

"Nu stod han modstræbende på sit teater efter premieren, hærget af sygdom, og skulle fejres af mennesker, der elskede og beundrede ham. Alvorligt hørte han på talerne til hans ære... Hans ansigt lyste op i et hurtigt blidt smil.... Han havde hørt noget, der morede ham, og som han ville huske og senere vende tilbage til."

Et halvt år efter rejste Tjekhov og Olga Knipper til et kursted i Tyskland.

Tjekhov var meget afkræftet af tuberkulose.

Olga Knipper fortæller videre om den sidste aften, hvor Tjekhov fortalte en lang historie om et selskab af udenlandske turister, der glæder sig til en dejlig middag, indtil det viser sig, at kokken er stukket af. *Han beskrev, hvordan hver enkelt af de forkælede gæster reagerede på chokket, og vi lo befriet efter de sidste dages ængstelse. Jeg kunne ikke forestille mig, at jeg få timer senere skulle stå ved siden af hans døde krop... Tidligt på natten vågnede han og bad for første gang i sit liv om at få sendt bud efter en læge. Hans puls var meget svag.... Så fik han ordineret champagne af lægen, satte sig op i sengen, og sagde med høj klar stemme: - "Ich sterbe". Han kunne ikke ret meget tysk. Så vendte han sig om mod mig med sit dejlige smil: "Det er længe siden jeg har drukket champagne". Han tømte roligt glasset, lagde sig stille ned på venstre side, og lidt efter var han død.... Lægen gik, og i den stille varme nat sprang proppen pludselig af den halvtømte champagneflaske med et frygteligt knald.*

ANTON PAVLOVITJ TJEKHOV

Russisk forfatter. Har hovedsageligt skrevet skuespil og noveller. På trods af at Tjekhov var tæt knyttet til Moskvas litterære miljø, kom han til at bo på landet en stor del af sit liv. I 1899 slog han sig ned i Jalta på Krim. Mens han boede her, blev hans berømte dramaer opført i Moskva.

3.

AT SÆTTE SPOR I VERDEN

INTERVIEW MED INSTRUKTØR JACOB SCHJØDT

Ulykkelige forelskelser, kærlighedserklæringer der aldrig blev givet, og kærlighedskonkurrenter der så bedre ud end én selv - mon ikke de fleste af os kender det? For slet ikke at tale om drømme og planer, der ikke rigtig blev til noget. Vi vil rigtig gerne lykkes med det hele; karriere og kærlighed. Vi vil gerne sætte os spor i verden og i andre mennesker. Derfor er uforløst kærlighed og forspildte chancer til stadighed et dybt relevant og sprængfarligt emne, og det beskriver Anton Tjekhov mesterligt i klassikeren ONKEL VANJA, som er et af hans mest berømte stykker.

Tjekhov er en mester i at skildre mennesker, så de ikke bliver endimensionelle karikaturer, men hele og nuancerede mennesker. Tjekhov rammer noget grundlæggende i menneskets psykologi. Han har et godt blik for, hvor komiske vi mennesker kan være i vores manglende overblik over vores egen situation.

- Det er helt unikt og specielt ved Tjekhov, og det er derfor, vi bliver ved med at vende tilbage til hans stykker, fortæller instruktør Jacob Schjødt, som sætter forestillingen i scene.

Han fortæller videre:

- Vi lander midt i en stor familie på et tidspunkt, hvor desperationen lurer overalt. Er det for sent at ændre sit liv, eller er der håb endnu? Alle er samlet på familiegodset. Familiens stjerne, professoren, er gået på pension, og har ikke længere råd til at bo i byen. Derfor flytter han til familiens gods. Her bor hans datter Sonja, som er arving til godset, efter at hendes mor er død. Sonja passer familieforetaget sammen med sin morbror, Onkel Vanja. Professoren har giftet sig igen med den unge, smukke Jelena. Vanja må rasende konstatere, at han har brugt sit liv på at yde økonomisk hjælp til en middelmådig professor og intet selv har fået udrettet, samtidig med at han er dybt forelsket i Jelena. Jelena er til gengæld forelsket i lægen Astrov. Astrov har kvinde-tække, og Sonja er også dybt forelsket i ham. Familien er som en trykkoger, under overfladen ulmer uforløste længsler, forliste ambitioner, og lidenskabelige ugensældte forelskelser.

JEG HAR VÆRET HER!

- Noget af det, der rammer mig i ONKEL VANJA, er trangen til at sætte spor i verden. Sætte et aftryk og gøre et

indtryk. Jeg kan mærke, at det driver mig selv både på det private og på det arbejdsmæssige plan. Jeg vil gerne betyde noget for nogen, og gøre indtryk på nogle mennesker, med det jeg laver. Den trang, tror jeg er meget grundlæggende for mennesker, og den har alle personerne i ONKEL VANJA på hver deres måde.

DESPERATION I EN TRYKKOGER

Jacob Schjødt fortsætter:

- På en måde er desperation et nøgleord for forestillingen. Det er også desperationen, der gør historien underholdende og sjov. Alle de forhåbninger, følelser og erotiske drifter, der har været undertrykt så længe, kommer ud som damp fra en trykkoger. Helt overdrevne og ude af proportioner. Når onkel Vanja erklærer sin kærlighed til sin udkårne, er det ikke diskret. Den får fuld skrue. Også mere skrue end situationen kan bære.

DRAMATISK POTENTIALE

- De ulykkelige forelskelser har masser af dramatisk potentiale i sig. Alle er forelskede i dem, de ikke kan få, og dem, de er forelskede i, vil have nogle andre.

SÅ GØR DOG NOGET!

- Som tilskuer bliver man også provokeret af karakterernes manglende sans for at gribe de chancer, der opstår. Når mulighederne viser sig, så griber de dem ikke. Eller det bliver så forkrampet, at det mislykkes. Omvendt er det meget menneskeligt og genkendeligt, at det er forbundet med en masse angst at kaste sig ud i nye ting. Vi er nogle gange tryggest ved det, vi har, også selvom vi ikke er specielt glade for det.

Jacob Schjødt

Jacob Schjødt er uddannet sceneinstruktør fra Statens Teaterskole i 2011. Derudover er han bachelor i Teatervidenskab og retorik. Som instruktør har han blandt andet instrueret forestillingerne: DA UNHEIM-
LICHE (2013, Teater Katapult), BRØL (2013, Teatret Svalegangen), IKKE ET ORD OM ROBERT REDFORD
(2012, Vendsyssel Teater), PAGTEN (2012, Det Flydende Teater), 4,1 PROMILLE (2012, Pollner Teaterpro-
duktion) og TRIBADERNES NAT (2011, Vendsyssel Teater). På Odense Teater LOVE AND MONEY (2012)
og KARLAS KABALE (2010). Vandt i 2012 Reumert Talentpris for LOVE AND MONEY og 4,1 PROMILLE.

A

ARBEJDSPØRGSMÅL

- > Hvad synes du ONKEL VANJA handler om?
- > Hvilke personer følte du dig mest ramt af og hvorfor?

3. ET MENTALT RUM

INTERVIEW MED SCENOGRAF MARTIN ERIKSSON

Svenske Martin Eriksson er uddannet fra Statens Teaterskoles scenograflinje i 2001. Han har skabt scenografier til både teater og opera i både Sverige og Danmark. I Danmark har han blandt andet stået bag scenografierne til GALSKAB (Turbinehallerne, Det Kongelige Teater), BUMS (Husets Teater), DET STORE ÆDEGILDE (Aalborg Teater). I Sverige har han senest skabt scenografien til Ibsens FRUEN FRA HAVET (Göteborg Stadsteater).

Hvordan begynder dit arbejde til en produktion som denne?

- Det begynder med, at man sammen med instruktøren, som i dette tilfælde er Jacob Schjødt, at finde ud af hvor forestillingen skal hen. Det er vigtigt for mit videre arbejde, at vide hvad hans indgang til teksten er. Noget af det som vi ser som vigtigt i forestillingen er følelsen af indelukthed: At sidde langt ude på landet og drømme om at være et andet sted både rent fysisk, men også i livet. Sådan er følelsen hos dem, som bor på familiens gods på landet, og det er scenografien med til at fortælle. Pludselig kommer professoren og hans unge smukke hustru og vender op og ned på det hele. Alt løsner sig op, og der er faktisk en mulighed for forandring, hvis man vil - og tør.

Kan du beskrive scenografien?

- På mange måder er beskrivelsen af godset mental. I hvert fald for Onkel Vanja. Scenografien er bygget op som den følelse, han har. Vi ser godset indefra. Både gods og kostumer er i klassisk herskabsstil. Vi har ikke forsøgt at gøre stilen russisk. Scenografien er bygget op som et hjørne af godset. Der er to store vægge, der går indad i en tragtform. Det er nærmest bygget op som en kegle. Det er ikke et realistisk rum. Det har realistiske elementer, men det er mere en følelse. Rummet åbner sig op efterhånden, som mulighederne for at slippe væk fra godset bliver større, for til sidst at lukke sig igen. Der er en masse låger, der symboliserer alle de mange rum på godset, eller igen, følelsen, af de mange rum. Vi ser et meget lille udsnit af godset, og så skal vi forestille os resten. Det er en blanding mellem naturalisme/realisme og noget mindre naturalistisk. Det er måske realistisk med et twist. Vi har lavet nogle projektioner og nogle små film, der viser noget

om årets gang i løbet af stykket. Men bortset fra det er scenografien meget statisk. Scenografien understøtter teksten på den måde.

- Vi har digtet en prolog til forestillingen, hvor professoren og Jelena ankommer. Vi ville gerne markere, hvilken gennemgribende forandring de indvarsler. De åbner også dørene ud til omverdenen, sådan så der opstår en mulighed for at komme væk. Den mulighed er der bare ikke nogen, der griber. De bliver, hvor de er, selvom de ikke er særlig lykkelige.

Kostumer

- Kostumerne er også inspireret af det klassiske og er fra perioden omkring slutningen af 1800-tallet. Jeg har fået rigtig meget god hjælp fra kostumeafdelingen. At skabe kostumer er en lang proces, hvor man leder efter stoffer og blonder og kigger på detaljer i kostumerne. Det er vigtigt at ramme en balance mellem det autentiske og det, der fungerer på scenen. Skal kostumerne ligne en bestemt periode? Eller skal de mere understøtte en karakters egenskaber? Det har man mange rigtig spændende og givtige kostumehistoriske diskussioner ud af. Der er rigtig meget idéhistorie og socioøkonomiske fortællinger i hele stilhistorien. Damernes kjoler og nederdele kan man følge gennem historien og se, hvordan de forandrer sig.

I ONKEL VANJA er de gamle kvinder og Sonja, som alle tre har boet på godset i mange år, klædt i en lidt forældet gammel stil, de er praktisk klædt. Jelena derimod, der er kommet fra byen, har en mere jugendinspireret og let stil. Jelena og professoren er også de eneste der skifter tøj. De har mange sæt tøj og er generelt mere elegant klædt end resten af karaktererne. De to har i mange år levet af de penge, som Sonja og Vanja har sendt fra godset, men det reflekterer de ikke meget over.

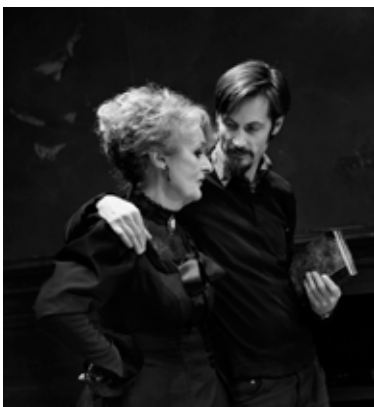
Du har også skabt videoerne til scenografien?

- Ja, det er jo egentlig bare et kamera, som jeg har haft med ud i naturen. Jeg synes, det er spændende at udforske hvordan film og video kan bruges i teaterregi. Jeg har faktisk lige fået et legat til at finde ud af mere om det. Det glæder jeg mig til at blive lidt klogere på.

MARTIN ERIKSSON

Svenske Martin Eriksson er uddannet fra Statens Teaterskoles scenograflinje i 2001. Han har skabt scenografier til både teater og opera i både Sverige og Danmark. I Danmark har han blandt andet stået bag scenografierne til GALSKAB (Turbinehallerne, Det Kongelige Teater), BUMS (Husets Teater), DET STORE ÆDEGILDE (Aalborg Teater). I Sverige har han senest skabt scenografien til Ibsens FRUEN FRA HAVET (Göteborg Stadsteater).

Nogle af scenograf Martin Erikssons kostumetegninger

A

ARBEJDSPØRGSMÅL

- > Prøv at beskrive scenografiens grundelementer og udviklingen i dem i løbet af forestillingen.
- > Hvordan understøtter scenografien historien i stykket?
- > Find et eller to kostumer som du tegner eller beskriver detaljer. Hvad kan man se omkring personen ud fra kostumet?

5.

UDDRAG AF FORESTILLINGEN

VANJA OG TELEGIN

VANJA

Professoren sidder nu som før fra morgen til langt ud på natten og skriver. "Med rynket pande og anstrengt sind forfatter vi oder i strømme. Men selv om vi gør det dag ud og dag ind, vil ingen dog værket berømme." Stakkels papir! Han skulle hellere skrive sin selvbiografi. Sikke et materiale! Han er professor emeritus, en gammel vissenpind, en lærd klipfisk... Podagra, reumatisme, migræne, hans lever er forstørret af lutter jalousi og misundelse... Og her lever klipfisken så på sin tidligere hustrus gods, ufrivilligt, fordi han ikke har råd til at bo i byen. Evig og altid klager han over sin ulykke, selv om han i virkeligheden, er usædvanlig heldig. (Nervøst) Tænk dig engang, hvilken lykke! Søn af en almindelig kirketjener, læste til præst, slog sig igennem til akademiske grader og professorater, blev excellence, svigersøn til en senator, og så videre og så videre. Det er sådan set ligegyldigt alt sammen. Men hør nu her. Manden har i samfulde femogtyve år forelæst og skrevet om kunst, selv om han ikke har en gnist af forstand på kunst. I femogtyve år har han tygget drøv på andres tanker om realisme og naturalisme og alt muligt andet sludder; i femogtyve år har han forelæst og skrevet om ting, som de kloge har vidst i årevis, og som de dumme ikke interesserer sig for - det vil sige, i femogtyve år har han tærsket langhalm på ligegyldigheder. Og hvad har han ikke bildt sig ind imens! Hvad har han ikke haft af høje tanker om sig selv! Han er gået på pension, og nu er der ikke en sjæl der kender ham, han er fuldkommen ukendt; det vil sige, i femogtyve år har han taget pladsen op for en anden. Men se: han spankulerer rundt som en lille Vorherre!

ASTROV

Arh, du er vist misundelig.

VANJA

Ja, jeg er misundelig! Og sikke en succes han har haft hos kvinderne! Ikke én Don Juan har i en sådan grad haft heldet med sig! Hans første kone, min søster, en blid og vidunderlig skabning, ren som den blå himmel, ædel, storsindet, hun havde flere beundrere end han havde studerende - hun elskede ham sådan som kun de rene engle kan elske. Min mor, hans svigermor, forguder ham den dag i dag, og den dag i dag indgyder han hende ærefrygt. Hans anden kone, som er både smuk og begavet - du har lige set hende - giftede sig med ham, da han var gammel allerede, hun ofrede sin ungdom, sin skønhed, sin frihed, sin glans for ham. Hvorfor? Til hvad nytte?

ASTROV

Er hun professoren tro?

VANJA

Ja, desværre.

ASTROV

Hvorfor desværre?

VANJA

Fordi det er en troskab, der er falsk fra ende til anden. Den er fuldstændig ulogisk. At bedrage en gammel ægtemand, som man ikke kan udstå - det er umoralsk; men at kvæle sin stakkels ungdom og de levende følelser i sig selv - det er ikke umoralsk.

TELEGIN

(med grædende stemme):

Vanja, jeg kan ikke lide, når du taler sådan. For det er da rigtigt... Den, der bedrager sin kone eller sin mand, er et troløst menneske, og sådan et menneske kan også bedrage sit fædreland!

VANJA

(ærgeligt):

Klap nu i, Vaffel!

TELEGIN

Nej, undskyld mig, Vanja. Min kone stak af fra mig med den hun elskede, dagen efter vores bryllup, på grund af mit frastødende ydre. Siden dengang har jeg ikke svigtet min pligt. Jeg elsker hende stadig og er hende tro, jeg hjælper så godt jeg kan, og jeg har ofret min formue på at opfostre de børn, hun fik med ham hun holdt af. Lykken er jeg gået glip af, men min stolthed har jeg tilbage. Og hvad med hende? Hendes ungdom er forbi, hendes skønhed er blegnet under naturlovenes påvirkning, ham, hun holdt af, er død... Hvad har hun tilbage?

ASTROV

SONJA

Nej, det er virkelig meget interessant. Doktor Astrov planter ny skov hvert år, og han har allerede fået tildelt en bronzemedalje og et diplom. Han arbejder for at den gamle skov ikke skal ryddes. Hvis De lytter til ham, så vil De give ham fuldstændig ret. Han siger, at skovene forskønner jorden, at de lærer menneskene at forstå det skønne og indgyder dem en fornemmelse af storhed. Skovene mildner det barske klima. Og i lande, hvor klimaet er mildt, bruger man færre kræfter på at kæmpe med naturen, og derfor er mennesket blidere og mere hensynsfuldt i de lande; dér er folk smukke, smidige, lette at opildne, de taler elegant og har graciøse bevægelser. Videnskaben og kunsten blomstrer hos dem, deres filosofi er ikke dyster, holdningen til kvinder er fuld af ædel elegance...

VANJA

(ler)

Bravo, bravo!... Det er meget sødt alt sammen, men ikke overbevisende, så (til Astrov) du må undskylde mig, min ven, at jeg bliver ved med at fyre i ovnen med brænde og bygge mine lader af træ.

ASTROV

Du kan fyre med tørv og bygge lader af sten. Nå ja, jeg vil gå med til at man fælder træer af nød, men hvorfor skal man rydde skovene? Milliarder af træer går til grunde, tilholdssteder for fugle og dyr ødelægges, vidunderlige landskaber forsvinder uopretteligt. (Til Jelena Andrejevna) Er det ikke rigtigt, frue? Man må være en tankeløs barbar for at brænde al den skønhed i sin ovn, for at ødelægge det, vi ikke selv kan skabe. Mennesket er begavet med fornuft og skaberkraft for at mangfoldiggøre det, som det har fået skænket, men indtil nu har det ikke skabt, kun ødelagt. Jorden bliver stadig fattigere og grimmere for hver dag. (Til Vojnitskij) Ja, du ser ironisk på mig, og alt hvad jeg siger forekommer dig useriøst og... og det kan da godt være jeg er lidt sær, men når jeg går forbi de skove, som jeg har reddet fra fældning, eller når jeg hører hvordan det suser i min ungskov,

som jeg har plantet med egne hænder, så indser jeg at jeg også har en lille smule magt over klimaet, og at hvis mennesket bliver lykkeligt om tusind år,- så er det også en lille smule min skyld. Når jeg planter en birk og bagefter ser, hvordan den springer ud og svajer i vinden, så fyldes min sjæl af stolthed, og jeg... (Han får øje på MARINA, der kommer med et glas vodka på en bakke) Nå... (drikker) jeg må af sted. Det er nok bare mig der er sær, når det kommer til stykket. Jeg siger farvel! (Går op mod udgangen)

SEREBRJAKOV

JELENA ANDREJEVNA

Du taler om din alder i et tonefald, som om det er vores skyld at du er blevet gammel.

SEREBRJAKOV

Det er først og fremmest dig, der væmmes ved mig.

(Jelena Andrejevna sætter sig længere væk.)

Jeg kan godt forstå det, jeg er ikke dum. Du er ung, rask, smuk, du vil gerne leve, og jeg er en gammel mand, mere død end levende. Nå? Forstår jeg det så ikke? Det er selvfølgelig dumt, at jeg stadig er i live. Men vent bare, snart skal jeg befri jer alle sammen for min tilstedeværelse. Jeg har ikke langt igen.

JELENA ANDREJEVNA

Jeg kan næsten ikke holde det ud længere... Ti stille, for Guds skyld.

SEREBRJAKOV

Det ser ud til, at takket være mig kan ingen holde noget ud længere, alle lider, forspilder deres ungdom, den eneste der er glad og tilfreds med livet, det er mig. Selvfølgelig!

JELENA ANDREJEVNA

Ti stille! Du plager mig til døde!

SEREBRJAKOV

Jeg plager alle til døde. Selvfølgelig.

JELENA ANDREJEVNA

(gennem tårer)

Det er uudholdeligt! Sig mig, hvad vil du have jeg skal gøre?

SEREBRJAKOV

Ikke noget.

JELENA ANDREJEVNA

Nå, jamen så ti stille. Jeg ber dig.

SEREBRJAKOV

Det er mærkeværdigt, hvis Vanja eller det gamle fjols, Marija, giver sig til at sige noget, så er alt i orden, alle lytter, men hvis jeg siger bare et eneste ord, så begynder alle straks at føle sig ulykkelige. Selv min stemme er frastødende. Nå, lad os bare sige, at jeg er frastødende, jeg er en egoist, jeg er en despot - jamen har jeg ikke engang i min alderdom en vis ret til egoisme? Har jeg virkelig ikke fortjent den? Har jeg virkelig ikke, jeg spørger bare, ret til en rolig alderdom, ret til at folk viser mig hensyn?

JELENA ANDREJEVNA

Der er ingen der anfægter dine rettigheder.

Det er blæst op. Det blir snart regnvejr. Der er ingen der anfægter dine rettigheder.

(Pause; Måske et par toner fra Vaffel)

SEREBRJAKOV

Hele mit liv har jeg arbejdet for videnskaben, jeg havde vænnet mig til mit arbejdsværelse, mit auditorium, mine højtærede kolleger - og pludselig, uden varsel, sidder man her i dette gravkammer, omgivet af tåber hver eneste dag og hører kun på ligegyldige samtaler... Jeg vil leve, jeg elsker succes, berømmelse, jeg elsker at vække opsigt, men her sidder jeg som om jeg var blevet forvist. Hvert minut længes jeg efter fortiden, jeg følger andres fremgang og frygter døden... Jeg kan ikke! Jeg magter det ikke! Og så vil man ikke engang tilgive mig, at jeg er blevet gammel!

JELENA ANDREJEVNA

Bare vent, vær tålmodig; om fem-seks år er jeg også gammel.

(SONJA ind)

SONJA

Papa, du bad selv om at få sendt bud efter doktor Astrov, men da han så kom, nægtede du at tage imod ham. Det er ikke pænt. Du har ulejlignet ham til ingen nytte...

SEREBRJAKOV

Hvad skal jeg med din Astrov? Han har ikke mere forstand på medicin, end jeg har på astronomi.

SONJA

Vi kan da ikke bestille et helt medicinsk fakultet herud til din podagra.

SEREBRJAKOV

Jeg vil overhovedet ikke tale med det tosehoved.

SONJA

Som du vil. (Hun sætter sig) Jeg er ligeglad.

SEREBRJAKOV

Hvor meget er klokken nu?

JELENA ANDREJEVNA

Snart et.

SEREBRJAKOV

Her er lummert... Sonja, giv mig mine dråber fra bordet!

SONJA

Straks. (Rækker ham dråberne)

SEREBRJAKOV

(irriteret)

Nej, ikke dem! Man kan da heller aldrig bede om noget!

SONJA

Så, nu skal du ikke være så krukke. Det kan være, der er nogen der synes om det, men jeg vil gerne være fri, tak! Jeg kan ikke lide det. Og jeg har ikke tid til det, jeg skal tidligt op i morgen, høet skal høstes.

(VANJA ind i slåbrok, med et tændt lys)

VANJA

Det trækker op til torden udenfor.

(Et lyn)

Der har vi det! Jelena og Sonja, gå I til ro, jeg er kommet for at afløse jer.

SEREBRJAKOV

(forskrækket)

Nej, nej! I må ikke lade mig være alene med ham! Nej. Han piner mig til døde med sine belærende enetaler!

VANJA

Jamen de må da have lidt ro! Ingen af dem har sovet nu i to nætter.

SEREBRJAKOV

De må gerne gå ind og sove, men så skal du også gå din vej. Tak. Jeg ber dig. Til ære for vort tidligere venskab, så lad være med at protestere. Vi kan tale senere.

VANJA

(med et hånligt smil)

Vort tidligere venskab... Tidligere...

SONJA

Ti stille, onkel Vanja.

SEREBRJAKOV

(til sin kone)

Kæreste, lad mig ikke blive alene med ham! Han piner mig til døde med sine belærende enetaler.

VANJA

Det blir efterhånden komisk, det her.

(MARINA ind med et tændt lys)

SONJA

Du skulle være gået i seng, Marina. Det er sent.

MARINA

Samovaren er ikke ryddet af bordet. Så kan man ikke bare gå i seng.

SEREBRJAKOV

Ingen sover, ingen kan holde noget ud mere, den eneste der er glad og tilfreds, det er mig.

MARINA

(går hen til Serebrjakov, siger ømt)

Hvad er der galt, lillefar? Gør det ondt? Jeg har selv ondt i benene, det værker i dem. (Retter på hans plaid) Den sygdom har De jo døjet med længe. Salig Vera Petrovna, lille Sonjas mor, hun sad jo somme tider oppe hele natten, hun tog sig det så nær... Hun holdt så meget af Dem... (Pause) Både de gamle og de unge, de vil jo gerne ha lidt medlidenhed, men de gamle er der ingen der synes det er synd for. (Kysser Serebrjakov på skulderen) Kom, lillefar, nu skal du i seng... Kom, lille ven... Jeg vil gi dig lindete at drikke, jeg vil varme dine fødder... Jeg vil be til Gud for dig...

SEREBRJAKOV

(rørt)

Ja, lad os gå, Marina.

MARINA

Ja, det værker og det værker såmænd også i mine egne ben. (Støtter ham, sammen med Sonja) Vera Petrovna, hun tog sig det så nær, hun græd i stride strømme... Og du, lille Sonja, du var en lille stump dengang, du forstod ikke så meget... Kom, kom, lillefar...

(SEREBRJAKOV, SONJA og MARINA ud.)

JELENA ANDREJEVNA

Jeg er helt udmattet. Jeg kan dårligt stå på benene.

VANJA

De har ham at trækkes med, jeg har mig selv. Nu er det den tredje nat, jeg ikke kan sove.

JELENA ANDREJEVNA

Der er noget forbandet ved det her hus. Deres mor hader alt og alle, undtagen sine artikler og professoren; professoren er irriteret, han stoler ikke på mig, og Dem er han bange for; Sonja er vred på sin far og vred på mig, hun har ikke talt med mig, i fjorten dage; De hader min mand og foragter åbenlyst Deres mor; jeg er pirrelig og har været på nippet til at græde de første tyve gange i dag... Der er noget forbandet ved det her hus.

VANJA

VANJA

(bøjer sig ned over hendes hånd)

Kæreste... min vidunderlige...

JELENA ANDREJEVNA

(ærgeligt)

Slip mig. Det er ærligt talt modbydeligt.

(Ud)

VANJA

(alene)

Nu gik hun...

(Pause. Han står lidt i sin fuldskab. Pludselig ser han publikum. Han henvender sig i det følgende til publikum – går evt. helt ned i salen)

For femten år siden traf jeg hende hos min afdøde søster. Dengang var hun sytten, og jeg var toogtrediv. Hvorfor blev jeg ikke forelsket i hende dengang, hvorfor friede jeg ikke til hende? Det var jo helt igennem muligt! Og så ville hun have været min kone nu... Ja... Nu ville vi begge to være vågnet af uvejret; hun ville være blevet forskrækket over tordenen, og jeg ville have holdt hende i mine arme og hvisket: "Du skal ikke være bange, jeg er her jo". Ah, vidunderlige tanker, så dejlige, jeg kommer helt til at le... men, du godeste, tankerne kører rundt i hovedet på mig... Hvorfor er jeg blevet gammel? Hvorfor forstår hun mig ikke? Al hendes retorik, hendes ugidelige moral, hendes forvrøvede, ugidelige tanker om verdens undergang - alt det afskyr jeg dybt.

(Pause)

Ah, hvor er jeg blevet bedraget! Jeg forgudede professoren, det nul, med hans podagra, og jeg sled som en hest for ham! Jeg og Sonja pressede de sidste dråber ud af godset; vi handlede, som et par nærige bønder, med solsikkeolie, ærter, knapost, vi undte ikke os selv en bid, så vi kunne samle småskillingerne sammen til tusinder af rubler og sende dem til ham. Jeg var stolt af ham og hans videnskab, jeg levede og åndede for ham! Alt, hvad han skrev og udbredte sig om, syntes jeg var genialt... Ah, gode Gud, og hvad nu? Nu er han gået på pension, og nu kan man se hans livs facit: Ikke en eneste side af hans livsværk vil blive gemt, han er fuldkommen ukendt, han er ingenting! En sæbeboble! Og jeg er blevet bedraget... det står klart - tåbeligt bedraget...

ASTROV

ASTROV

I det store hele elsker jeg livet, men vores liv, vores russiske provinsliv, vores småborgerliv, det kan jeg ikke døje, og jeg foragter det med hver en fiber i min krop. Og hvad mit eget personlige liv angår, så er der ved Gud ikke noget godt i det. De ved, når man går gennem skoven en mørk nat, og man så ser et lille lys skinne i det fjerne, så lægger man ikke mærke til hverken sin udmattelse, eller mørket, eller de tornede grene, der river én i ansigtet... Jeg arbejder - det ved De godt - som ingen anden her i distriktet, skæbnens slag hagler ned over mig uden ophør, jeg lider indimellem helt uudholdeligt, men jeg har ikke noget lys i det fjerne. Jeg venter mig ikke længere noget, jeg holder ikke af mennesker... Det er meget længe siden, jeg har holdt af nogen...

SONJA

Slet ikke af nogen?

ASTROV

Nej, ikke af nogen. Jeg føler kun en vis ømhed over for Deres barne pige - på grund af gamle minder. Bønderne er ensformige, uuddannede og lever i snavs, og de intellektuelle er det trættende at omgås. Alle vores kære bekendte, tænker småligt, føler småligt, de kan ikke se længere end deres egen næsetip - de er slet og ret dumme. (Vil tage et glas til)

SONJA OG JELENA

SONJA

(Ier)

Jeg ser dum ud i ansigtet... ikke? Nu er han gået, men jeg hører stadigvæk hans stemme og hans skridt, og når jeg ser hen på den mørke rude, så forestiller jeg mig hans ansigt derhenne. Synes du jeg er dum? Indrøm det bare... Fortæl mig et eller andet om ham...

JELENA ANDREJEVNA

Jamen hvad?

SONJA

Han er klog... Han kan alting, han ved alting... Han kurerer folk, og han planter skov...

JELENA ANDREJEVNA

Det er hverken medicinen eller skoven, det kommer an på... Søde ven, det er talentet! Det må du forstå. Ved du hvad talent vil sige? Mod, frie tanker, udsyn... Han planter et træ og gætter allerede hvad det vil blive til om tusind år, han aner allerede menneskeheds lykke. Den slags mennesker er sjældne, dem må man elske... Han drikker, han er grov indimellem - men gør det noget? Et talentfuldt menneske i Rusland kan ikke være rent. Prøv at tænke på, hvad er det for et liv, doktoren har. Ufremkommelige veje, frost, snestorme, enorme afstande, et folk der er groft og ubehøvet, nød og sygdom alle vegne, og under de omstændigheder er det svært for en, der kæmper og arbejder dag ud og dag ind, at holde sig pæn og ædru, ikke mindst når han nærmer sig de fyrre... (Kysser hende) Jeg ønsker dig af hele mit hjerte... du fortjener lykke... (Rejser sig) Men jeg er kedelig, en biperson... Både i musikken og i min mands hus, i alle mine kærlighedsaffærer - overalt har jeg, kort fortalt, kun været en biperson. Når man tænker over det, Sonja, så er jeg egentlig meget, meget ulykkelig! Jeg finder ingen lykke her på jorden. Nej, ingen! Hvad ler du af?

SONJA
(ler, skjuler ansigtet i hænderne)
Jeg er så lykkelig... lykkelig!

ASTROV OG JELENA

ASTROV
Kunne De ikke blive? Ku' De ikke? I morgen i skovridergården...

JELENA ANDREJEVNA
Nej... Det er besluttet... Ellers turde jeg ikke stå her og se på Dem... vores afrejse er allerede besluttet... Jeg ber Dem bare om én ting: tænk bedre om mig. Jeg ville gerne have, at De respekterede mig.

ASTROV
Årh! (En utålmodig gestus) Bliv her, jeg ber Dem. Indrøm bare – De har jo ikke noget at tage Dem til her på denne jord, ikke noget mål i livet, ikke noget at beskæftige Deres opmærksomhed med, og før eller siden kommer De alligevel til at give efter for Deres følelser - det er uundgåeligt. Og så er det bedre, at det ikke blir i Kharkov eller et eller andet sted i Kursk, men her, i naturens skød... Det er i det mindste poetisk, det er ovenikøbet smukt...

JELENA ANDREJEVNA
Hvor er De løjlig... Jeg er vred på Dem, men alligevel... vil jeg huske Dem med glæde. De er et interessant og originalt menneske. Vi får aldrig hinanden at se mere, så hvorfor skulle jeg skjule det? - jeg var faktisk en smule tiltrukket af Dem. Nå, skal vi ikke give hinanden hånden og skilles som venner. Husk mig for det gode.

ASTROV
(trykker hendes hånd)
Ja, rejs. (Eftertænksomt) De virker som et godt menneske, med hjerte og forstand, men samtidig er der noget mærkeligt i hele Deres væsen. De kom hertil med Deres mand, og alle der arbejdede her og som myldrede omkring og udrettede noget, de skulle pludselig lade alting ligge og hele sommeren udelukkende beskæftige sig med Deres mands podagra og med Dem. Både han og De smittede os allesammen med lediggang. I en hel måned har jeg intet foretaget mig, og i den tid har folk lagt sig syge, og bønderne har ladet deres kvæg græsse i min ungskov... overalt hvor De og Deres mand kommer hen, bliver der øde og tomt... Det er min spøg, selvfølgelig, men alligevel... det er mærkeligt, jeg er overbevist om, at hvis De var blevet her, ville ødelæggelsen være blevet enorm. Jeg ville være omkommet under den, og De... ja, Dem var det nok også gået ilde. Nå, rejs. Finita la commedia!

JELENA ANDREJEVNA
(tager en blyant fra Astrov og gemmer den hurtigt)
Den her blyant tager jeg med til erindring.

ASTROV
Det er alligevel mærkeligt... Vi lærte hinanden at kende, og nu skal vi så pludselig... aldrig se hinanden mere. Sådan er det med alting her på Jorden... Inden der kommer nogen, inden onkel

Vanja kommer med en buket, så tillad mig... at kysse Dem... Til afsked... Ja? (Kysser hende på kinden) Så...

JELENA ANDREJEVNA

Jeg ønsker Dem alt muligt godt. (Ser bagud over skulderen) Så... bare én gang i livet! (Omfavner ham heftigt, og de farer begge fra hinanden med det samme) Jeg må af sted.

SONJA

SONJA

Hvad kan vi gøre, livet skal jo leves! (Pause) Vi skal leve, onkel Vanja. Vi skal leve en lang, lang række af dage og lange aftener; og vi vil tålmodigt bære de prøvelser, skæbnen sender os; vi vil slide for andre både nu og i vores alderdom, uden at unde os selv hvile, men når vores time kommer, vil vi dø i ydmyghed, og dér, på den anden side af graven, dér vil vi fortælle hvor meget vi har lidt, hvor meget vi har grædt, hvor bittert det har været for os, og Gud vil forbarme sig over os, og vi to, onkel, kære, gode onkel, vi vil opleve et efterliv som er lyst og smukt og herligt, vi vil finde glæde og se tilbage på de ulykker vi oplever nu med et smil - og så vil vi finde hvile. Jeg tror på det, onkel, jeg tror inderligt, brændende på det...(Hun lægger sig på knæ foran ham og lægger hovedet på hans hænder; med udmattet stemme) Vi vil finde hvile!

(Telegin spiller sagte på guitaren)

Vi vil finde hvile! Vi vil høre englens stemmer, vi vil se himlen fuld af diamanter, vi vil se hvordan al Jordens ondskab, alle vores lidelser drukner i barmhjertighed. Jeg tror på det, jeg tror på det...(Tørre hans tårer med sit lommeørklæde) Stakkels, stakkels onkel Vanja, du græder...(Gennem tårer) Du har ikke kendt til glæder i dit liv, men bare vent, onkel Vanja, bare vent... Vi vil finde hvile...(Omfavner ham) Vi vil finde hvile!

6.

SKRIV EN ANMELDELSE

Mens du ser forestillingen, så gør dig nogle tanker om, at du skal anmelde forestillingen efterfølgende. Observér, så du kan fortælle bagefter.

“En anmeldelse er en personlig, faglig, vurderende refleksion over et værk”.

Anmeldelsens fire uundværlige elementer er grundlæggende ens for alle slags anmeldelser.

Beskrivelse

Fortolkning

Perspektivering

Vurdering

BESKRIVELSE

Fortæl om forestillingen så dem du skriver til kan forestille sig den uden at være der. Hvad er det for en forestilling? Hvem har lavet den? Hvem er med? Hvad foregår der? Hvad handler det om? Prøv at være medansende, visuel og auditiv: Hvordan lyder det, hvilke farver har det? Hvilke stemninger mærker man som publikum?

FORTOLKNING

Hvordan fortolker du det? Hvad synes du det handler om? Hvad får forestillingen dig til at tænke på; paralleller og associationer?

PERSPEKTIVERING

Hvilke paralleller synes du, man kan drage til omverdenen, samfundet eller anden kunstarter? Eller til dit eget liv?

VURDERING

Hvordan synes du forestillingen lykkes?

Ud fra hvilke parametre vurderer du, som du gør.

Vær fair, ordentlig og konstruktiv

Afsnittet bygger på bogen *Begejstring og brutalitet - en guide til anmelderens rolle* (2012) af anmelder m.m. Anne Middelboe Christensen. I bogen kan du læse meget mere om anmeldelsens grundprincipper og indhold. Om anmelderens tjeklister, anmeldelsens temperamenter, anmeldertyper, tilpasning til læseren med mere.

Bogen er udgivet på Informations Forlag i 2012.

A

ARBEJDSSPØRGSMÅL

Skriv din egen anmeldelse af ONKEL VANJA

- > Beskriv forestillingen og overvej, hvor meget du vil inddrage dig selv i beskrivelsen af oplevelsen.
- > Fortolk forestillingen: Hvilke greb er der taget og hvorfor?
- > Perspektivér forestillingen i forhold til det samfund, vi lever i og andet teater, du har set.
- > Vurdér forestillingen: Hvordan fungerer den? Hvad fungerer bedst? Osv.
- > Prøv at finde anmeldelser fra forskellige aviser og se på, hvordan de er opbygget.
- > Find ud af, hvordan din egen anmeldelse skal være.

7.

PRAKTISK GUIDE TIL ODENSE TEATER

HVORNÅR SKAL JEG KOMME?

Sørg for at komme i god tid. Når klokken ringer, bedes du finde din plads. Forestillingen begynder præcist og dørene bliver lukket, når forestillingen går i gang for ikke at forstyrre publikum og skuespillere. Hvis du kommer for sent, kan du ikke regne med at komme ind.

HVOR SKAL JEG HÆNGE MIT OVERTØJ?

Tasker og overtøj skal hænges i garderoben. Garderoben er aflåst under forestillingen. Garderoben er på eget ansvar.

SKAL MAN OPFØRE SIG PÅ EN BESTEMT MÅDE I TEATRET?

Teater er en oplevelse, som du har sammen med mange andre mennesker. Undgå højlydt samtale og sluk for din mobil. Mobilen skal slukkes helt, da en tændt mobil kan forstyrre både de andre tilskuere samt skuespillerne på scenen.

Teater er et samspil mellem scene og publikum. Det foregår live lige foran dine øjne. Det er levende mennesker, der spiller for levende mennesker. Publikum er med til at skabe den rette stemning i rummet, så du må gerne klappe, grine eller græde, det bliver forestillingen kun bedre af.

Fotografering er ikke tilladt i salen.

MÅ JEG SPISE OG DRIKKE I TEATRET?

Madpakker kan spises i Sukkerkogeriets forhal eller i Billetkontorets foyer. Fjern selv affald. Madpakker og medbragte drikkevarer må ikke spises i salen eller i teatrets barområde.

Det er muligt at købe frugt, slik og srikkevarer i teatrets bar. Drikkevarer og chipsposer må ikke medbringes i salen. Slik må gerne medbringes (brug knitrefri poser). Når I forlader jeres pladser, skal I fjerne eventuelt affald og slå sædet op, så alle kan komme ud.

*Teater er levende mennesker,
der spiller for levende mennesker.*

Odense Teater bag kulisserne

Ca. 1,5 time før en forestilling går i gang møder skuespillerne ind på teatret. De skal nå at sminke sig, have kostumer på og finde fokus, så de kan være helt koncentrerede og klar, når forestillingen begynder.

Mens skuespillerne gør sig klar, sørger sceneteknikere, lyd- og lysfolk, forestillingsleder, sufflører, påklædere og frisører med mange flere for at alt er på plads og i orden.

Lige før forestillingen tjekker forestillingslederen, at alle er klar og giver signalet 'klar scene'. Og så går forestillingen i gang!

STJERNEARRANGEMENTER 2013/2014

Skoler og uddannelsesinstitutioner er velkomne til vores Stjernearrangementer. Her kan I komme bag om Odense Teaters forestillinger og få en unik oplevelse. Mød skuespillere, scenografer og instruktører og hør om deres tanker og arbejde med forestillingen. Og få mulighed for at stille dine egne spørgsmål.

Tilmelding på www.odenseteater.dk under menupunktet skoler

ONKEL VANJA

Store Scene / Mandag 3. februar kl. 17.30 - 18.30

Mød skuespiller Anders Gjellerup Koch og instruktør Jacob Schjødt, og hør om arbejdet med en af teaterhistoriens helt store klassikere.

MANDEN UDEN FORTID

Sukkerkogeriet / Tirsdag 21. januar kl. 17.30 - 18.30

Mød instruktør Petrea Søe og scenograf Lisbeth Burian, der sammen har udtænkt teaterversionen af Aki Kaurismäkis film.

TJENER FOR TO HERRER

Store Scene / Mandag 26. maj kl. 17.30 - 18.30

Mød hovedrolleindehaver Peder Dahlgaard og instruktør Christoffer Berdal, og hør om arbejdet med denne vanvittige farce.

Odense Teater

Jernbanegade 21 | 5100 Odense C | Billetkontor 66 12 00 52 | www.odenseteater.dk